

**CERC METODIC EDUCAȚIE TIMPURIE
SET C – GRUPA MICĂ
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT “CIPRIAN PORUMBESCU”, GALAȚI
13.12.2025**

JOCUL LIBER, PRETEXT ȘI CONTEXT PENTRU DEZVOLTAREA HOLISTICĂ A COPILULUI

Coordonator: Inspector școlar pentru educație timpurie Prof. dr.Mihaela DOBRIN

Responsabili: Prof. Mirela – Teodora ILIUȚĂ

Prof. Claudia - Elena LARE

Prof. Nicoleta LĂCUSTĂ

CE ESTE JOCUL?

- experiență **naturală, universală**;
- **formă de activitate** individuală sau de grup;
- mod de **explorare** a mediului înconjurător;
- **cale de transmitere și păstrare** a culturii autentice, de cunoaștere și intercunoaștere;
- oferă **oportunități pentru copiii cu nevoi speciale**, favorizează **incluziunea socială**.
- **proces interdisciplinar**, care încurajează toate tipurile de inteligență, conform teoriei inteligențelor multiple a lui H. Gardner (1983): **lingvistică, muzicală, logico-matematică, spațială, corporal-chinestezică, personală și socială** modalitate de dezvoltare a **competențelor sociale, a inteligenței, a limbajului, a creativității**;
- strategie optimă pentru **promovarea îngrijirii timpurii și a dezvoltării**.
- **reflectare și reproducere a vieții reale**, de către copil - în joc, copilul transpune în plan imaginar viața reală, prelucrând-o conform aspirațiilor sale, tendințelor, dorințelor sale.

JOCUL ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

- În viața copilului jocul este o activitate deosebit de atrăgătoare care evoluează între ficțiunea pură și realitatea muncii (M. Debesse, 1967)
- Cunoșcând jocul copilului, cunoaștem mai înclinațiile copilului, fiind cel mai bun turn de observație de unde putem avea o vedere de ansamblu asupra dezvoltării copilului.

- Jocul ne permite să urmărim copilul sub toate aspectele dezvoltării sale, în întreaga sa complexitate: **cognitiv, motor, afectiv, social, moral.**
- Pentru copil aproape orice activitate este joc,
- Prin joc copilul anticipează conduitele superioare.

- Pentru copil „jocul este munca, este binele, este datoria, este idealul vieții. Jocul este sintagma, atmosfera în care ființa sa psihologică poate să respire și, în consecință, poate să acționeze” (Ed. Claparede, 1936).

IMPORTANȚA JOCULUI ÎN PROCESUL EDUCAȚIEI:

- jocul are un rol important pe **întregul parcurs** al procesului de educație;
- **jocul spontan** dezvoltă copilul;
- **climatul natural, cultural, interpersonal** trebuie îmbunătățit și extins pentru a încuraja jocul;
- **interacțiunile copil-adult** în activitățile de joc sunt o componentă importantă a procesului învățării.

FUNCTIILE Jocului

Claparède: „activitate liberă și spontană, desfășurată de obicei într-un mediu plăcut, care nu este obligatorie și care se referă, de obicei, la o activitate imitativă sau de creație

EDUCATIVĂ: jocul poate fi utilizat ca un mijloc de a învăța copiii lucruri noi. Copiii pot învăța despre lumea înconjurătoare prin intermediul jocului, cum ar fi cum să comunice cu ceilalți copii.

RECREATIVĂ: jocul poate fi folosit pentru a oferi copiilor o pauză de la activitățile academice sau de la alte sarcini obositoare, poate fi o modalitate de a se distra și de a-și petrece timpul liber.

SOCIALĂ: jocul poate fi folosit pentru a dezvolta abilitățile sociale și de comunicare ale copiilor. Prin joc, aceștia învață să coopereze, să negocieze și să își dezvolte empatia.

TERAPEUTICĂ: jocul poate fi folosit pentru a ajuta copiii să își depășească problemele emoționale sau psihologice, o modalitate de detensionare și de relaxare.

Beneficiile jocului asupra dezvoltării copiilor

DEZVOLTARE FIZICĂ

CORPURI PUTERNICE, SĂNĂTOASE
ABILITĂȚI MOTORII FINE, AMPLE
MANAGEMENTUL STRESULUI
COORDONARE
ÎNCREDERE FIZICĂ
AGILITATE

DEZVOLTARE COGNITIVĂ

GÂNDIRE ȘTIINȚIFICĂ, MATEMATICĂ
APTITUDINI DE CERCETARE
GÂNDIRE INDEPENDENTĂ
APTITUDINI LINGVISTICE
APTITUDINI DE CITIT-SCRIS

DEZVOLTARE SOCIALĂ

COOPERARE
NEGOCIERE
COLABORARE
SOCIALIZARE
FORMAREA REGULILOR
REZOLVAREA CONFLICTELOR

DEZVOLTARE EMOȚIONALĂ

BUCURIE
EMPATIE
ADAPTARE
PERSEVERENȚĂ
AUTOREGLARE
ÎNCREDERE ÎN SINE

CU CE SE JOACĂ COPILUL?

JUCĂRIA

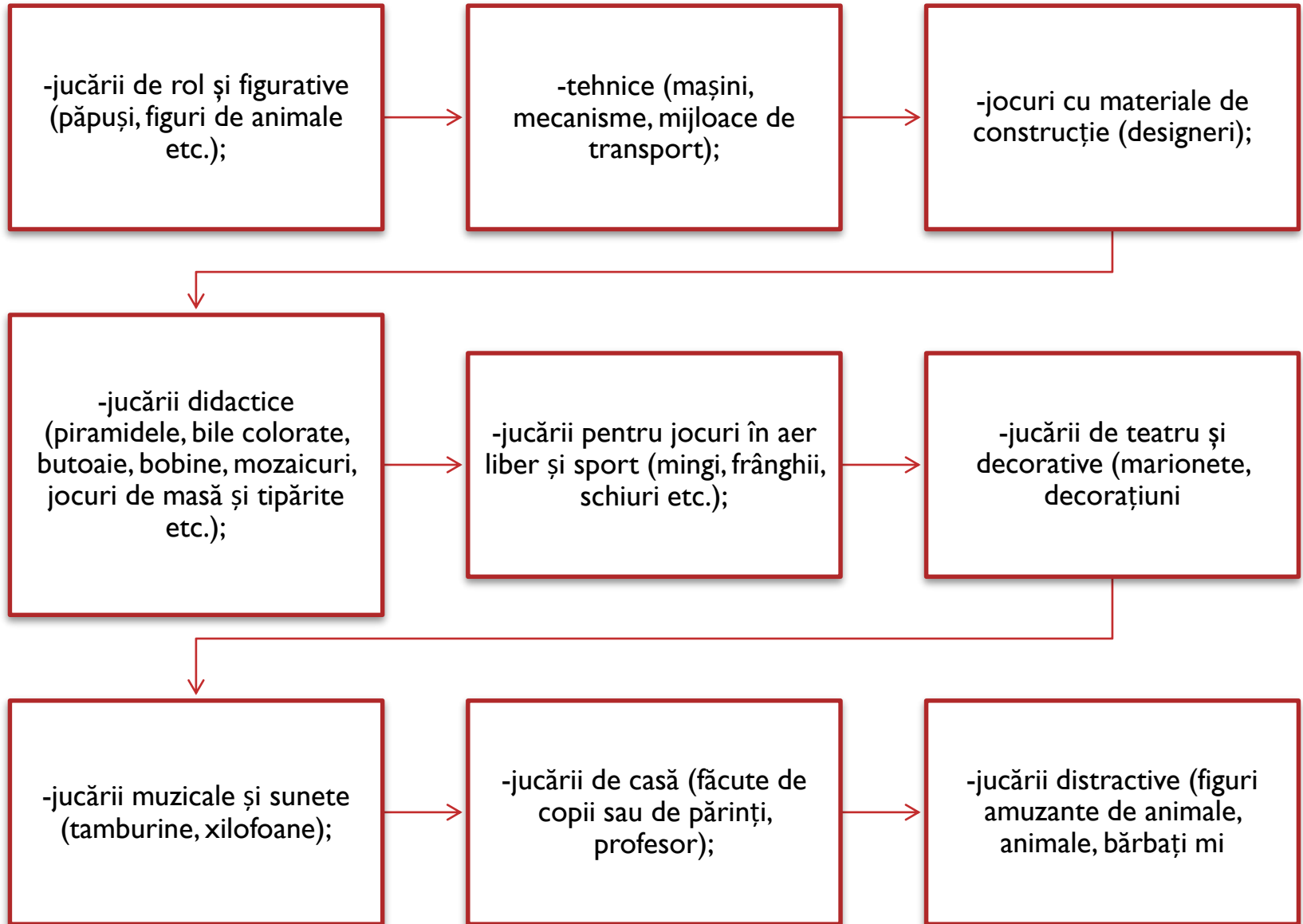
Jocul se poate desfășura cu sau fără jucării; prezența lor aduce o multitudine de beneficii în procesul de achiziție a unor cunoștințe și de dezvoltare a unor aptitudini.

Instrumentul important al copilului, utilizat pentru dezvoltarea personalității copilului;

Sugerează ideea jocului, amintește despre cele văzute sau citite, influențează imaginația și sentimentele copilului ;

- Fiecare categorie de jucării solicită o componentă a dezvoltării copilului sau alta

TIPURI DE JUCĂRII

ROLUL JUCĂRIEI

-Apărare psihologică pentru copil;

-Partener de comunicare pentru copil;

-Intermediar între un adult și un copil

**DE CE ARE NEVOIE COPILUL PENTRU A
INIȚIA , INVENTA UN JOC ȘI PENTRU A
SE JUCA ?**

JOCUL LIBER

- Curriculum-ul pentru educație timpurie - accent pe **jocul liber inițiat de copil**.
- Copilul are nevoie de **timp** zilnic pentru joc, de **spațiu** corespunzător și de **obiecte** (jucării, materiale, truse) absolut necesare inițierii și desfășurării jocului.
- tip de joc pe care copilul **îl utilizează tot timpul** pe parcursul zilei în diferite **forme**:
 - **manipulează** obiecte încercând diverse mișcări și experimente,
 - realizează anumite **acțiuni** pentru a obține satisfacție (parchează mașini, construiește cazemate, rostogolește către o anumită destinație un obiect,
 - **leagă obiecte** între ele pentru a obține un șir pe care apoi îl deplasează trăgându-l după el etc.,
- Sarcinile **nu sunt impuse** îi fac plăcere și astfel învață despre lucruri, despre efectele acțiunii sale asupra obiectelor și, totodată, despre el, ce poate și ce nu poate încă să facă.
- Educatoarea/adultul trebuie **să îi acorde timp copilului** pentru acest tip fundamental de joc, specific învățării în copilăria timpurie.
- Este **natural** - are un **impact puternic** asupra dezvoltării copilului în toate domeniile de dezvoltare.

JOCUL LIBER

- Copilul își alege locul, jucăriile și tipul de joc pe-l care dorește.
- Jocul liber oferă educatoarei șansa de a cunoaște cât mai bine copilul, fiind momentul în care copilul **utilizează cunoștințele, deprinderile, experiențele dobândite anterior**, în contexte în care el se simte liber să se exprime.
- Limbajul și acțiunile copilului în jocul liber vorbesc despre **modul în care el percepe lumea** din jurul lui:
 - De exemplu, dacă îl observăm cum se joacă cu o mașinuță, vom vedea ce lucruri știe despre mașini, ce scenarii inventează inspirate din viața reală, în care apar personaje, evenimente, acțiuni așa cum le-a perceput el, putem observa tipurile de raporturi pe care le stabilește între personaje, precum și limbajul utilizat.
 - Dacă se joacă un joc simbolic, de tipul „De-a...”, vom vedea cum copilul transpune în joc experiențe proprii fie ca „spectator” al evenimentelor din jurul lui, fie ca personaj principal.
- **Permite** copilului să transpună în „realitatea” lui, dorințe, gânduri, frustrări, insatisfacții, bucurii din viața lui.
- Plin de semnificație - nu există cenzură în exprimarea sa în timpul jocului liber indiferent ce tip de joc e (simbolic, de manipulare, de construcții, etc.).

JOCUL LIBER

- **Alegerea centrului:** în funcție de stimulul pe care-l reprezintă obiectele ce se află acolo și care-i satisfac lui nevoia de exprimare a experienței trăite.
- În joc **se manifestă liber, creativ**, dezvoltă subiectul jocului, caută parteneri, joacă roluri pe care și le asumă, stabilește și respectă reguli.
- Adultul **trebuie să urmărească: ce se joacă, cu ce se joacă, cu cine se joacă.**
- Interesul copilului pentru joc crește atunci când el este stimulat prin **crearea unui spațiu educațional, adecvat**, cu **materiale** care să-i stimuleze curiozitatea, dorința de explorare, imaginația, să-i dezvolte gândirea.
- **De exemplu: Proiectul tematic: „Mijloace de locomoție”** - jucării-mașini de forme, mărimi, culori diferite, imagini, cărți, truse de șofer, mecanic, marinar, aviator, culori, coli desen, carioca, acuarele, lego, truse de construcții, tot ce poate fi selectat și utilizat pentru dezvoltarea temei.

Intervine educatoarea în jocul liber al copilului? Dacă da, cum?

Intervenția educatoarei în jocul liber:

- Sugerează **teme de joc**,
- Ajută la **complicarea jocului** cu elemente de noutate,
- Ajută copilul să utilizeze **concepte, cuvinte noi, obiecte noi**,
- **Se poate integra în joc**, ca personaj,
- **Solicită un anume comportament copilului;**
- **Apreciază** comportamentul copilului
- **Încurajează cooperarea** între copii în joc (în funcție de vârsta copilului).

Vizionați următoarea secvență de joc liber la grupa mică, și apoi, pe grupe, răspundeți la următoarele întrebări:

Cu se joacă copiii?
Intervine educatoarea?
Dacă da, cum?
Comunică copiii în joc?
Cum?
Ce acțiuni realizează cu
obiectele?

Cum își antrenează
auzul, simțul tactil -
kinestezic, echilibrul?
Cum își antrenează
musculatura echilibrul și
abilitățile corporale în
joc?

Cum își exersează copiii
limbajul?
Ce deprinderi
matematice își formează/
consolidează copii?
Ce abilități sociale își
dezvoltă copiii?

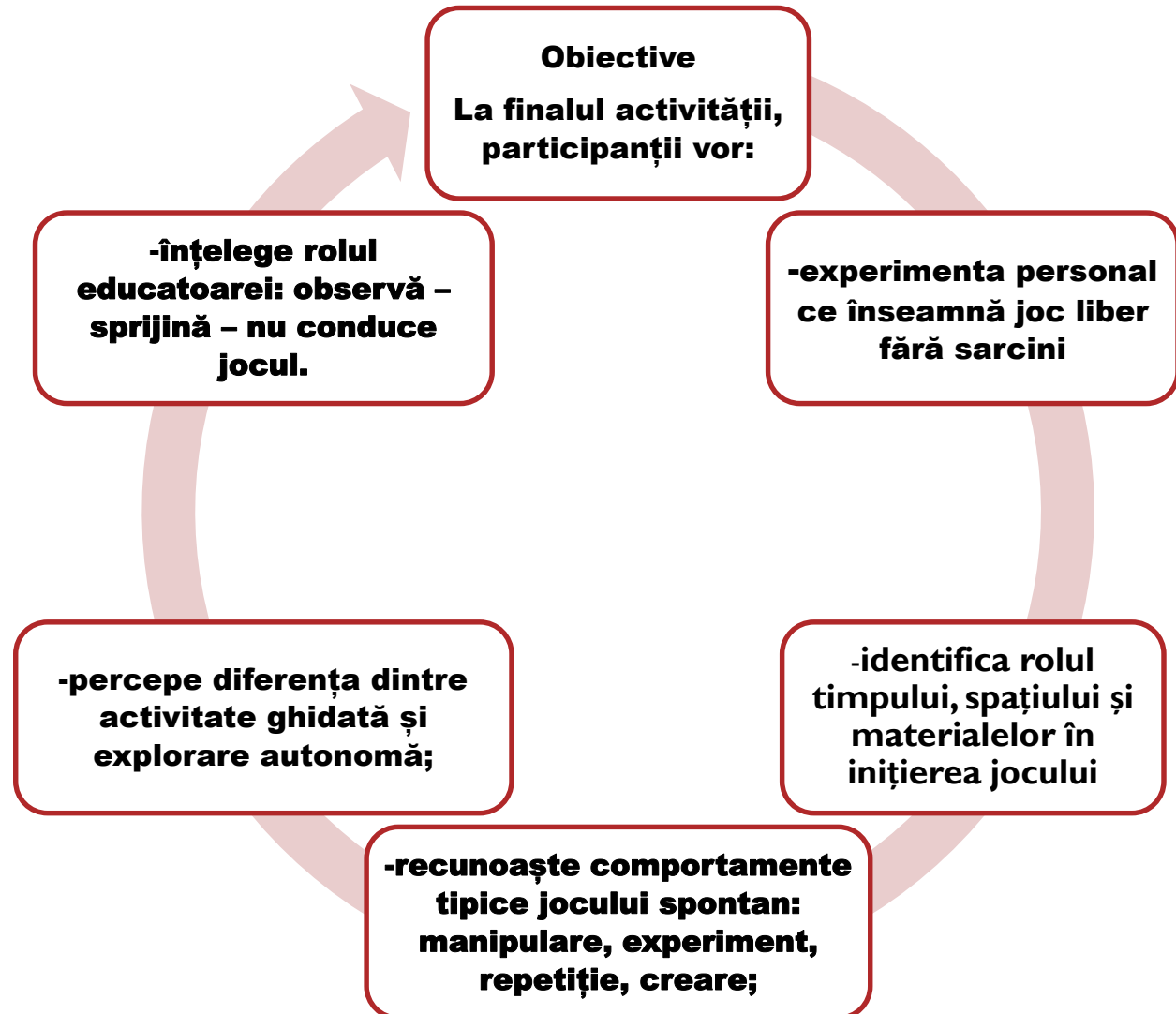
Comportamentul copilului în joc

- **evoluează** concomitent cu capacitatea lui de a opera pe plan mental progresiv concomitent și de a relaționa cu ceilalți, cu experiența ce o dobândește în fiecare zi.
- **ETAPE privind implicarea în joc:**
 - 1 an-1,5 ani - **neimplicare** – se plimbă de la o activitate la alta, fără să se implice direct;
 - 1,5-2,5, ani - **supraveghere** – urmărește ceilalți copii cum se joacă timp mai îndelungat, uneori pune întrebări, oferă sugestii, dar nu se implică în rezolvarea practică a situațiilor;
 - 2,5 ani-3/3,5 ani - **joc paralel** – își alege jucării, se joacă lângă ceilalți și nu e interesat de ceea ce fac aceștia;
 - 3,5 ani-5 ani - **joc asociativ** – se joacă împreună cu ceilalți, se implică, selectează partenerii, are tendința de a exclude pe alții. Subiectul este mai simplu, apar completări, evoluții, reguli noi cu sau fără negocieri.
 - 5 ani-7 ani și după - **joc prin cooperare** – copiii se organizează singuri, de obicei apar 1-2 lideri care domină jocul, își aleg subiectul, stabilesc reguli, împart roluri.
- **Etapele se parcurg diferit ca durată,** uneori perioadele sunt mai lungi, alteori ritmul este mai alert.
 - Un copil de 3 ani poate trece foarte repede la etapa de joc asociativ dacă are frați mai mari cu care a exersat jocuri, dacă a frecventat o instituție în care a trăit în colectiv, dacă adultul s-a implicat în jocul lui și i-a oferit un mediu care l-a stimulat.
- **Sentimentul de siguranță, încredere și acceptare** pe care i le conferă contextul jocului, permit copilului să își **exprime emoțiile, să-și asume riscuri, să încerce să experimenteze, să descopere lucruri noi, să treacă peste dezamăgiri, nereușite.**
- În joc **nu există corect și greșit,** pentru că la vârsta preșcolară **jocul simbolic permite să schimbăm/inventăm realități, reguli, personaje.**
- Comportamentele de joc ale copiilor sunt **fundamentul creativității** la vârsta adultă.

APLICATIE PRACTICĂ (15 minute)

Jocul liber: timp, spațiu, obiecte și învățare naturală

Organizarea grupului

- **Grupul A – Joc liber cu materiale structurate:** mașini, cuburi, piese de construcție.
- **Grupul B – Joc liber cu materiale nestructurate:** capace, eșarfe, cutii mici, role de carton, **orice materiale deschise.**
- **Grupul C OBSERVATORI**–fișe de observare, pixuri.

Instrucțiuni pentru participanți

Pentru Grupurile A și B

(cei care se joacă)

-
- Aveți la dispoziție 7 minute pentru a explora liber materialele.
- Nu aveți nicio regulă, niciun obiectiv, niciun scop.
- **Pur și simplu vă jucați !**
- Orice formă de joc este corectă.

Analiza și reflecția în plen Pentru Grupurile A și B

-
- **Toți participanții se așază în cerc.**
 - **Fiecare grup are 5 minute pentru prezentare.**
 - **-Ce ați făcut instinctiv în primele 30 secunde?**
 - **Ați simțit nevoia să creați un scop? De ce?**
 - **Ce v-a atras mai mult:repetarea unei mișcări?**
 - **inventarea unui scenariu?**
 - **Ce emoții au apărut?(libertate, confuzie, entuziasm, blocaj etc.)**

GRUPUL C -OBSERVATORI

1. Ce tip de joc spontan ați observat? (manipulare, construcție, imitație, experimentare, etc).

Ce mișcări apar instinctiv? (rostogolit, combinat, construit, repetat)

Apar reguli inventate spontan?

2. Comportamente și emoții. Cine se descurcă fără instrucțiuni? Cine pare nesigur sau caută „ce trebuie făcut”?

3. Relaționarea-Cum apar inițiativa, cooperarea, excluderea?

**4. Joc structurat vs. Nestructurat.
Materiale care stimulează creativitatea**

CONCLUZII

. Manipulând, reExact așa
învățã copiii petând,
combinând,
experimentând.
Nu cautã rezultate impuse
– cautã satisfacție, sens și
descoperire.

Rolul educatoarei este să
ofere: timp – spațiu –
materiale – siguranță –
libertate.

APLICAȚIE FINALĂ!

Cum putem îmbunătăți jocul liber la grupa noastră?

NOTAȚI!

1. Un lucru pe care îl pot elimina

2. Un lucru pe care îl pot adăuga

3. Un lucru pe care îl pot schimba

BIBLIOGRAFIE

1. Curriculumului pentru educația timpurie (aprobat prin OMEN nr. 4694/2019).
2. Reperelor fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani (aprobat prin OME, pr nr. 4628/2024).
3. Scrisoarea metodică pentru anul școlar 2025-2026 .
4. É. CLAPARÈDE, Psihologia copilului și pedagogie experimentală, E.D.P., București, 1975
5. N. CARABET, Rolul jucăriei și jocului în dezvoltarea holistică a copilului, ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/59-70_2.pdf
6. CHATEAU J., Copilul și jocul. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1970, 197 p.

„A instrui pe tineri cum se cuvine nu constă în a le vârî în cap mulțime de cuvinte, fraze, expresii și opinii din diferiți autori, ci a le deschide calea cum să priceapă lucrurile”.

John Amos Comenius

Vă mulțumim!